

વિધાપાઠક
અમદાવાદ

ગુજરાતી કૌપીરાઈ-સંગ્રહ
ગોરી પ્રજના કાળાં કૃત્યો
૧૭૪૩૫:૨૪:૪૭૨

મલાયાના હિંદીઓની દુદ્દશાનો એક ચિતાર

૨૧. લાઇ બનારસીદાસ ચતુર્વેદીએ મલાયાના હિંદીઓને લગતો પોતાનો અંગત અનુભવ પ્રગટ કર્યો છે, તેનો સાર નીચે મુજબ છે:—

મલાયા ગોરાઓનું મોટું સંસ્થાન છે. તેમાં રબર, કોલસો, સોનું વગેરે કીમતી ખનીજની પેદાશ છે. આખી દુનિયાના રબરના જથ્થામાંથી મલાયા એકત્રિય ૬૦ ટકા જેટલું રબર પૂરું પાડે છે. રબરના વાવેતરમાં ૮૫ ટકા હિંદી મજૂરો છે. ખાણોમાં થોડાક હજાર ચીના મજૂરો છે. સ્ત્રી વગેરેના તથા ખીજા પબ્લીક વર્કસ ખાતાઓમાં ૮૫ ટકા જેટલા હિંદી મજૂરો છે, એટલે કે મલાયાની સમૃદ્ધ, તેના ગંગવર ઉદ્યોગોનો બધો આધાર આ હિંદી મજૂરો ઉપરજ છે.

મલાયામાં ૩,૩૫,૪૮૫ પુરૂષો, ૧,૩૬,૧૮૧ મળી મલગ ૫ લાખ હિંદી સ્ત્રીપુરૂષો છે. પ્રત્યેક ૨૯ ચોરસ માઈલ ૦૦ મરદોનું પ્રમાણ હાલમાં ત્યાં રહેલું છે.

આ સ્ટેટસ સેટલમેન્ટનું સંસ્થાન કાઉન કોલોની છે, તેલે કે આફ્રીકાના કેનીયા સંસ્થાનની માફક સંસ્થાનિક ગ્રીર તેનો વહીવટ કરે છે અને તેનો ગવર્નર એ ફેડરેટડ ક્રાયા સ્ટેટસનો, એટલે કે મલાયાના દેશીરાજ્યોના એકત્ર મૂકનો વડો છે; અને ફેડરલ કાઉન્સીલનો એ પ્રમુખ હોઇ રાજ્યોમાં બ્રિટીશ પૂરેપૂરાં હક્કો જમાવી શક્યા છે.

હિંદીઓની દુદ્દશા

આત્માથી ભલે સંસ્થાનોમાં સમાનતાની ડીંગો મારે, પણ ગોરા દેવોના હિલમાં જે સ્વાધ્યાયતા ભરેલી છે તે એક તો શું પણ હુમરો શાસ્ત્રીઓની મુલાકાતોથી જવાની નથી. એને માટે તો હિંદી પ્રજાની સ્વતંત્રતા એ એકજ ઉપાય છે. એટલે આ દેશને પાયમાલ કરનાર વિદેશી શાસનપદ્ધતિરૂપ થડ જ્યારે પડશે ત્યારે તેનાં ડાગાં આપોઆપ કરમાશે. મલાયાના એ ગોરા દેવો હિંદી મજુરોની સમૃદ્ધિથી રાતા-માતા થઈને ફરે છે. તેમણે ખુબ દોષત જમાવી છે. કામદારોની એક સરખી મહેનતથી તેઓ અઢગક દ્રવ્ય મેળવી શક્યા છે. તેમના શરીર ઉપરની લાલાશ એ કામદારોનાં જર્જરિત કલેવરોમાંથી લોહી ચુસાવાથી આવેલી છે. આટલું છતાં કામદારો ત્યેનું તેમનું વર્તન તો રાક્ષસીજ છે! તેમને કોઈ પણ પ્રકારના ચુંટણીના હક્કો નથી. મ્યુનિસિપાલીટીમાં પણ તેમનો અવાજ નથી, તો બીજું તો શું હોય? તેમના બાળકોને માટે કેળવણીની સગવડ નથી, તેમને એટલા હુદ્દ પગારો મળે છે કે જેમાંથી તેઓ કુટી બદામ પણ બચાવી શકતા નથી; અને જ્યારે મંદી હોય છે, ત્યારે તેમને બુખે મરવું પડે છે, નિભાવના પણ સાંસા થઈ પડે છે. જો તેઓ વખારે પગારની નગણી કરે તો તેમને જેલમાં પૂરવામાં આવે છે; રાજ્યના બુદ્ધી કાયદાઓ તેમને દેશપાર કરી શકે છે. તેની સામે નથી દલીલ કે નથી અપીલ !

નૈતિક અધોગતિ

નૈતિક અધોગતિનો તો કંઈ પારજ નથી. રાજ્યનો કાયદો એવો છે કે ૪૦ ચોરતો સાથે ૬૦ મરદો ત્યાં જઈ શકે. પણ હાલ સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ ઘટી જવાથી, પાર વગરની

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૭૫૮૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ગાંધી પ્રજ્ઞાનાં ડાહ્યાં દૈન્યો

વિષય લઠ ૪૩૫: ૨૫.૬૪૨

અનીતિ ચાલી રહેલી છે. છતાં સ્ત્રી વગરના એકલાં મરદોની વસાહતની જ માગણી કરવામાં આવે છે, કેમકે સ્ત્રીઓ સાથે આવનારા મજૂરો પુરી સેવા બજાવી ન શકે અને તેમને બેરાંછોકરાંને સંભાળવાની લપ રહે ! વળી તેમને દેશપાર કરતાં કે જેલમાં નાખતાં તેના કુટુંબીઓના પોષણનો સવાલ ઉભો થાય અને તેથી સંસ્થાનની આબાદી વધારવા માટે આ ગોરા દેવો, ગમે તેટલી અનીતિ વધે તોપણ સ્ત્રીઓને અને કુટુંબોને આવવા દેવા તૈયાર નથી ! આવા બુદ્ધિમંદો હિંદના મજૂરો આ પરબૂમિમાં જીવંત નફનો ખ્યાલ કરી રહેલા છે.

સામ્રાજ્ય તહારે ખાતર !

યુરોપીયનો કહે છે કે સામ્રાજ્યના હિતની ખાતર હિંદુસ્તાને સંસ્થાનોને મજૂરો પૂરા પાડવા જોઈએ ! પણ તો પછી તેમની પ્રત્યે શામાટે યોગ્ય વર્તન ચલાવવામાં નથી આવતું ? વળી ઇંગ્લાંડમાં, અરે લંડનમાંજ હજારો કામદારો બેકાર થઈ પડ્યા છે, તેમને ખાવાના ફાંફાં છે, તેઓ ઇંગ્લાંડને માટે એક કાયમની આફત જેવા છે, તો તેમને જ શા માટે સંસ્થાનોમાં કામે નથી લગાડવામાં આવતા ? પણ આ ફલીલ સ્વાર્થથી ભરેલી છે; હિંદીઓને માટે મલાયાના વતનદારો એટલાજ માટે આતુર રહે છે કે હિંદીઓ પ્રત્યે ગુલામોના જેવું વર્તન ચલાવી શકાય. મલાયામાં કંઈક મોટા પગારની જગ્યાઓ ને હિંદીઓને મળી શકતીજ નથી. તેઓ હિંદીઓને ફૂલી જેવા ગણે છે. જ્યારે વસાહતનો સવાલ ઉભો થયો, ત્યારે હિંદી પ્રજાનો મત લેવાવો જોઈએ. પરંતુ તેને બદલે મલાયા સરકારનું એક પ્રતિનિધિ મંડળજ સીમેલ પહોંચ્યું. તેઓ પ્રજાને મત આપવા માટે નાલાયક ગણે છે.

આ પ્રતિનિધિમંડળમાં એક બે સ્વાર્થી હિંદીઓ પણ રાખ્યા છે; અને પોતાના દેશબંધુઓને ફસાવવામાં આ પાનર જીવો સાધનભૂત થયા છે. આથી લોકોને કશીજ ખબર પડતી નથી, કે મલાયામાં હિંદી પ્રજામત છુપાવી દેવામાં આવે છે. વર્તમાનપત્રો બધાં ગોરા દેવોની માલેકીનાં હોઇ હિંદી મનુરોની ઢાંઢ ફરિયાદો કોઇ સાંભળાતુંજ નથી, અને જો કોઇ હિંમત કરે તો તેને દેશપાર ધકેલી દેવામાં આવે છે.

કરૂણ કથા

હિંદીઓ તરફ કેટલી દુષ્ટતાભયું વર્તન આવે છે, તેની થોડીક વાનગી નીચે મુજબ છે:—

એક વખત હું (ભાઈ ચતુર્વેદી) એક ડાક્ટરને ત્યાં ગયેલો. ત્યાં એક સખર્ણા હિંદી બાઈ મલમપટ્ટા માટે આવી. તેના બરડામાં ૧૬ જખમો હતા. જે યુરોપીયન માલીકને ત્યાં એ બાઈ કામ કરતી હતી તેના મેનેજરે તેને એ માર માર્યો હતો! આ બાઈને ૭ મહિના થયા હતા, અને તેનાથી નિંદવાનું કામ નહિ થઈ શકવાથી અને વરસાદમાં એ કામ કરવાની ના પાડવાથી તેની એ દશા થઈ હતી.

પારાવાર પશુતા

એક બીજો દાખલો આપું. એક રાક્ષસી સ્વભાવનો જડભરથ જેવો મેનેજર પોતાના મનુરો ઉપર બળાત્કાર કરતો. હું એક હિંદી ડાક્ટરને ત્યાં બેઠો હતો, તેવામાં એક અત્યંત વૃદ્ધ ડોસો લયડતો લયડતો તો હતો. મને તેને જીંઘને દયા આવી. તેના હાથમાં રખરના દૂધનું ઢોચકું હતું. ડાક્ટરે મને કહ્યું કે એક કલાક પહેલાં તેને ૧૦૪ ડીગ્રી તાવ હતો. તે ઘરમાં સૂતો હતો, એટલામા પેલો રાક્ષો મેનેજર ઘરમાં

ધુસ્યો અને તેને લાત મારીને ઉઠાડીને કામે મોકલ્યો. ઢાકતરે કહ્યું કે “એ બિચારો તાવે પડ્યો છે !” ત્યારે આ નરરાક્ષસ બોલ્યો કે “બળદને-ઢારને વળી તાવ આવે કે? હું નો ગોરાઓનેજ મલ્લેરીયા આવે, એમ જાણું છું. પણ આ ઈશ્વરે ત્યજેલાં કાળાં જનવરોને પણ તાવ આવે છે એ તો મેં તમારે મ્હોડે પહેલું જ સાંભળ્યું.”

આવા તો હજારો દાખલા છે પણ તે કહેવાથી શું લાભ? ન્યાયાધિકારીઓ ઘણીવાર ન્યાય આપવા જાય છે, પણ ત્યાં હિંદીઓ પ્રત્યે એટલું ઝેર વરસી રહેલું છે કે તેમનું કંઈ આલતું નથી.

હિંદી સ્ત્રીઓની દુર્દશા

હિંદી મનુરણોને તો આ નરાધમો પોતાના શોખનુંજ સાધન ગણે છે. સ્ત્રીઓ કામ કરતી હોય, તેવે ઠેકાણે પણ અત્યંત મોટા પગારના વાંઢા યુરોપીયોને ઉપરી બનાવવામાં આવે છે. તેઓ એકલાજ રહેવાનું પસંદ કરે છે. તેમન ઝેરાંઓ હોય, તો પણ તેમને અહીં લઈ આવવાની તેઓ જરૂર જતા નથી, કેમકે અહીં તેમને નફ્ટાઈથી વર્તવાની છૂટ મળે છે, અને તેમની લાલસાઓ તૃપ્ત કરવા બાપડી મનુરણો તૈયારજ હોય છે ! ઢાકતરને ત્યાં ગર્ભપાતની દવાઓની માગણીનો સામાન્ય નિયમ થઈ પડ્યો છે. આ લોકો ઢાકતરને કહે છે કે અમારાં છોકરાં આવી સ્ત્રીઓને પેટે જન્મે એ અમારાથી શે જાવાય? ખુશી તો એ છે કે નરપિશાચો મનુરણો ઉપર તેમનાં પતિની રૂબરૂમાં નફ્ટાઈ ચલાવે છે. તેમ કરવાનો પોતાનો સર્વોપરી હક્ક લેખે છે ! જો તેના આ નિર્લજ્જ વર્તન સામે કોઈ સ્ત્રીનો પતિ વાંધો ઉઠાવે, તો તેને કુટી નાખવામાં આવે, વધારે કામ સોંપાય કે ઘણીવાર તો

ખરતરફ કરવામાં આવે! આ રીતે ન કહી શકાય તેવો બુદ્ધિમંત્ર મનુષ્યોને સહન કરવો પડે છે! અને આઓની તો શી મજા દૂર કે તેની સામે જીલ પણ હલાવી શકે? તેને ઉભીને ઉભી ચીરી નાખતાં પણ આ રાક્ષસો અચકાય તેમ નથી!

આર્થિક દુર્દશા

હિંદીઓની નાગરિક હાલતમાં સાવ મીઠું છે. શારીરિક દશા પણ હૈયું ચીરી નાખે તેવી છે. નીતિમાં તો ગોરા વતનદારોના કારભારમાં દેવાળાંજ હોય. હવે તેમની આર્થિક દશા બુઝો. બ્યારે કંપની મોટો નફો કરે ત્યારે આ ગોરા દેવોનાજ આપનો. રાત્રી પાછા આ ગરીબ માણસોને ન મળે. પણ બ્યારે ખજાર મંદ હોય, ત્યારે હજારો કામદારોને કારગ કરવામાં આવે અને તેમનું રસ્તામાં રખડી રવડી-માગી લીખીને હહાડા કાઢવા પડે અને રસ્તામાં સૂઈ રહેવું પડે. છતાં ખુબી તો એ છે કે મનુષી પાણીને મૂલે સસ્તી કરી નાખતા માટે વહાણનાં વહાણ ભરીને ખીજા મનુષ્યોની વસાહતો ચાલુજ રહે છે. દુઃખની વાત એ છે કે આપણા જ દેશના, મુખ્યત્વે મદ્રાસના કેટલાક લોકો આપણા દેશીલાઈ ઓનો દ્રોહ કરે છે, એ આપણે માટે ઓછું શરમમરેવું નથી. તેમની આંખોએ સ્વાર્થનાં પડળ ચડ્યાં છે, તેમનાં હૃયાં પથ્થરનાં થઈ ગયાં છે. તેઓ આ પાપનાં ભાગીદાર બની રહેલા છે.

કોમી વિખવાદ

ત્યાંના ગોરાઓના હિલમાં હિંદીઓને માટે કેટલું ઝેર ભર્યું છે, તેનાં થોડાક વધુ નમૂના આપું:—

સીંગપુરની એક મોટી હોટેલમાં હું અને મારા બે મિત્રો સોડા લીંબુ પીવા ગયેલા, એટલામાં એક જાડો ગોરા

ઢાડ પીવા આવ્યો. હોટલના માણસો ત્યાં હતા નહિ, એટલે તમે અમને કહેવા માંડ્યું, “ અરે, મૂર્ખાઓ ! સાંભળતા નથી હું ઢાડ મગાવું છું ? ઉઠા, મને આપો છો કે નહિ ? ” એટલામાં તો હોટલના માણસે તેને ખબર આપી કે અમે પણ તેના ઘસક છીએ. છતાં પેલો ખરાડી ઉઠ્યો, “ અરે ! જમે તે હોય, હું ઢાડ ‘માથું’ એટલે કોઈ હિંદીની મગફર નથી કે તે અહીં બેસી રહી શકે. ” આમ કહીને આ સાહેબ બહાર લાકડી વીંઝતો વીંઝતો આગળ ધસી આવ્યો. તમે હજી ઢાડ તો પીધો નહોતો, પણ કોમી વિખવાઈની મદીરા તેને ચડી ચુકી હતી. અમે બધા ઉઠ્યા, તેની ગળચી પકડીને તેની સોટી લઈ લીધી, એકે તેને પકડ્યો. ‘જમે મેં’ તેને પૂરા ૧૫ ઝપાટાની લ્હાણ ચખાડી. પછી એને ખબર આપી કે અમે પણ તેના જેટલા જ સ્વમાનના સમજનારા હિંદીઓ છીએ. તે પછીથી આ ગોરો જ્યાં જ્યાં અને જ્યારે જ્યારે મળતો, ત્યારે ત્યારે સંતાતો ફરતો.

એક વખત હું પહેલા વર્ગમાં મુસાફરી કરતો હતો. એક ગોરો સાહેબ આવ્યો, અને જગ્યા નહિ જડવાથી મારી ટીકીટ માગી. મેં તેને ન બતાવી, એટલે તે ખીજવાયો અને બોલ્યો, “ તમે હિંદીઓ તો મનુરીયા લોક; તમે વળી પહેલા વર્ગમાં કેવા ? બાપ જન્મારે કોઈ દિવસ બેઠા હતા ? નીકળો અહીંથી. ” મારાથી આ ન જરવાયું. મેં તરતજ ઉભા થઈને તેના નાકમાં મુઠ્ઠી લગાવી, એટલે અમારે દંદ ચુદ્ધ થયું. તેમાં એને કેટલાક મેં એવા ફટકા માયા કે જી હગીભર તેને ચાઢ રહી જશે !

એક વખત એક મોટરગાડીમાં અમે જતા હતા. પાંચેક યુરોપીયનો આગળ હતા. અમે ઘણી વાર ભુંગણું કુંકયું, પણ આ લોક ન ખસ્યા. છેવટે મેં તેમના ઉપર ગાડી ફેંકી ત્યારે જખ મારીને દૂર ગયા અને ખળડ્યા કે “ અરે મો મજુરીયા ! તમે તો અમારી મોટર હાંકનાતા. તમે વળી મોટરમાં શાના ચડી બેડા ? ”

હતા ત્યાંના ત્યાં

આમ હિંદીઓ પ્રત્યે અત્યંત શરમભરેલું વર્તન ચાલી રહેલું છે. હિંદી બાળકોને માટે સ્કુલોના મોટા મોટા રીપોર્ટો થાય છે; પણ આ કંડેવાતી સ્કુલોના બાંકડા ઉપર ગોરાઓને ખીજ રમતા મેં જોયા છે. હિંદી મજુરોના સરસામાનની ચોરીની કશી ફરીયાદ નથી મળતી. તેમને રોજ એટલી મળે છે કે તેમાંથી નિભાવ મુશ્કેલીથી થાય, છતાં બે પેન્સ બચે, તો તેના સુકાદમો પડાવે છે. તેમાંથી બચે તો પોલીસ, ચોર, ખીસ્સાકાતર, ઠગારા વિગેરે તેને હેરાન કરે છે અને છેવટે તે ખાલી હાથે દેશ લેગો થાય છે.

૨૦૦૦ માઈલ છેટે રહેનારા તમારા ભાઈઓ આ દશામાં છે. હિંદની પ્રગતિને અમારી વિનંતિ છે કે આ લયંકર જી માંથી, માનવજાતિની આ અધમ દશામાંથી એમને છોડ

[“ સૌરાષ્ટ્ર ” પત્રમાંથી]

પ્રકાશક:-વલ્લભલાલ વિસનજી જોરાજા

ખાલીલંડાર—પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ—મુંબ

સૌરાષ્ટ્ર મુદ્રણાલય, ૨૫ ગીજરોડ, રાણપુરમાં

અમૃતલાલ દલપતભાઈ શેઠે છાપી.

